

Minister van Economische Zaken en Klimaat
De heer ir. E.D. Wiebes MBA
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum: 31 juli 2020
Betreft: Consultatiereactie Wet collectieve warmtevoorziening
Contactpersonen: Frank Schoof frank.schoof@geothermie.nl en Melanie Provoost
melanie.provoost@geothermie.nl

Geachte minister Wiebes,

We zijn blij dat het wetsvoorstel is gepubliceerd. De Wet collectieve warmtevoorziening stelt regels ten aanzien van onder andere de leveringszekerheid, marktordening, verduurzaming en tariefregulering bij collectieve warmtesystemen. Voor de verdere ontwikkeling en versterking van geothermie is het belangrijk dat de wet rekening houdt met de inpassing van aardwarmte als duurzame warmtebron. Ook de gewijzigde Mijnbouwwet moet hierop goed aansluiten om de groei van geothermie te blijven stimuleren.

In deze consultatiereactie bieden wij een aantal concrete handvatten om het wetsvoorstel te verbeteren. We gaan graag verder in gesprek.

De ontwikkeling van geothermie heeft meer nodig dan alleen dit wetsvoorstel

Op het vlak van marktordening zien we dat de duurzame warmtemarkt niet snel genoeg kan groeien doordat de huidige warmtevoorziening hoofdzakelijk is gebaseerd op aardgasgestookte cv-ketels en dit voor woningeigenaren en verbruikers veelal nog de goedkoopste warmteoptie is. Om die reden juichen we subsidieregelingen ter afdekking van deze onrendabele top toe, zoals de Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH) en een voorziene vergelijkbare regeling voor koopwoningen. Ook zien we dat coördinatie en opschaling, zoals ook nu verder wordt uitgewerkt onder het Klimaatakkoord, kan dienen als prikkel en normstellend kan zijn voor de wijkaanpakken. We verwachten dat zodra deze stappen gezet worden, de groei van collectieve warmte en daarmee geothermie kan versnellen.

Ondersteun gemeenten en de ACM actief vanuit de Rijksoverheid om hun rol uit te kunnen voeren

In het Klimaatakkoord, en het voorliggende conceptwetsvoorstel, is een rol toebedeeld voor gemeenten om de warmtetransitie verder te versnellen en de RESsen verder in te richten. Daarnaast vragen de Mijnbouwwet en de Omgevingswet een adviserende en toetsende rol van gemeenten. Een goede uitvoering van de RESsen, de Wet collectieve warmtevoorziening en de Mijnbouwwet is nodig om aardwarmte een rol van betekenis in de energietransitie te kunnen laten spelen. Binnen deze rol moeten zowel gemeenten, provincies als de Autoriteit Consument en Markt voldoende capaciteit en expertise in huis hebben om de taken die hen toebedeeld worden naar behoren te kunnen uitvoeren. De zorg is of er bij deze instanties voldoende capaciteit en expertise beschikbaar is voor het uitvoeren van de Wet collectieve warmtevoorziening. Daarnaast is een centrale rol weggelegd voor de Rijksoverheid om helder te communiceren over warmteopties en warmtenetten tot de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving.

Voorkom onduidelijkheden door de uitsluiting van glastuinbouw in het wetsvoorstel te benoemen

Het lijkt alsof de conceptwettekst een uitzondering maakt voor warmtelevering die gebruikt wordt voor agrarische processen. Meer dan 99% van de huidige geothermie wordt aan de glastuinbouw geleverd. De bescherming van deze klantgroep heeft u in de memorie van toelichting uitgesloten. Wij steunen deze keuze van harte. Dergelijke klanten kopen een specifiek product en behoeven gezien hun omvang en professie geen bescherming. We gaan er vanuit dat de Autoriteit Consument en Markt een uitzondering maakt voor de tarieven. Wij adviseren u deze uitsluiting in de wet zelf te regelen om onduidelijkheden te voorkomen.

Pas een ontheffing voor een kleinverbruikaansluiting van maximaal 500 gebruikers ook toe op een glastuinbouw warmtenet (GDS) en neem industriële en glastuinbouwnetten op in de wet

Daarnaast verwachten we dat warmtesystemen met geothermie aan zowel de glastuinbouw en de gebouwde omgeving gaan leveren. Een wenselijke situatie gezien de doelstellingen in het Klimaatakkoord. Hierbij zien wij ook een mogelijkheid voor een warmtesysteem zonder tussenkomst van een overdrachtpunt. In de tekst is al opgenomen dat er een ontheffing mogelijk is voor kleine collectieve warmtesystemen (art. 2.2 lid 2). We zien graag dat dit ook mogelijk is voor kleinverbruikaansluiting van maximaal 500 gebruikers waar een glastuinbouw warmtenet (GDS) is gekoppeld aan de gebouwde omgeving en waar de mogelijkheid bestaat om een glastuinbouw warmtenet (GDS) aan te sluiten op een gereguleerd warmtekavel of warmtetransportnet. Dit kan zorgen voor meer kosteneffectiviteit en het behalen van de klimaatdoelstellingen, doordat er lokaal en efficiënter gebruik gemaakt wordt van duurzame warmte. Dit is vergelijkbaar met de elektra en gaswet.

Werk met ijkpunten om de CO₂-reductie beter aan te laten sluiten op verduurzaming

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt voor het verder verduurzamen van de gebouwde omgeving. Voor warmtenetten is een gemiddelde CO₂-reductie van 70% *op sectorniveau* in 2030 afgesproken ten opzichte van verwarmen met een aardgasgestookte cv-ketel. Het conceptwetsvoorstel stuurt op een CO₂-norm (art. 2.16) om al vanaf 2022 naar 2030 te sturen op CO₂-reductie *per warmtenet per jaar*. Ten aanzien van geothermie is het risico hiervan dat warmtebedrijven gedwongen worden om suboptimale korte termijn maatregelen te nemen om de CO₂ norm te halen waarbij efficiëntere maatregelen op langere termijn, zoals geothermie, verdrongen worden. Zo zijn nieuwe warmtenetten bij aanvang veelal nog niet groot genoeg voor een geothermiebron. Echter, als de groeiende basislast steeds wordt ingevuld met andere (duurdere) duurzame bronnen om de korte termijn doelstellingen te halen dan is, op het moment dat het warmtenet groot genoeg is voor een (duurzamere / meer kostenefficiënte) geothermiebron, geen ruimte meer voor geothermie omdat de basislast dan al is vergeven aan andere warmtebronnen. Zeker waar deze andere warmtebronnen een hoge CAPEX (kapitaallasten) hebben, zullen deze namelijk niet op korte termijn afgeschreven kunnen worden en vervangen worden door geothermiebronnen. Daarnaast schrijft de memorie van toelichting (c. zeker stellen van duurzaamheid) dat verduurzaming niet lineair verloopt en idealiter aansluit bij bijvoorbeeld een investeringsmoment, aanleg of uitbreiding. Geothermie is een bron die ook niet lineair CO₂ reduceert; zodra de bron er is zal deze CO₂ reduceren en mogelijk, door middel van innovaties en andere toepassingen van aardgasbijvangst, nog meer CO₂ kunnen reduceren in de toekomst. Hierbij is het belangrijk om de ontwikkeltijd van zowel geothermieprojecten als warmtenetten mee te nemen in het stapsgewijs en via natuurlijke momenten dalen van de CO₂, in plaats van een jaarlijkse daling.

Stel een norm op portfolio- of sectorniveau in plaats van per warmtekavel/net

Daarnaast zien we dat het stellen van een norm per warmtekavel/net niet kostenefficiënt is (art. 2.16). Duidelijkheid over en gelijke rekennormen toepassen is van belang om de gestelde doelstellingen te behalen. Bijvoorbeeld door een norm te stellen op portfolio- of sectorniveau. Dit kan meer leiden tot kostenefficiënte investeringen in verduurzaming en leidt tot prikkels die per kavel/net niet gelden, zoals meer verduurzamen dan de opgelegde norm. Wij steunen een duidelijke prikkel voor kosteneffectieve CO₂-arme warmtebronnen. Echter, het risico van het huidige conceptwetsvoorstel is dat een korte

termijn doelstelling voor CO₂, met boetes en de mogelijkheid om de aanwijzing van een kavel te verliezen, leidt tot hoge risico's voor warmtebedrijven (met name voor kleinere en nieuwe warmtenetten), waardoor warmtebedrijven terughoudend zullen zijn om te investeren in nieuwe warmtenetten/aansluitingen. Dat brengt de benodigde groei in warmtenetten om geothermie grootschalig toe te kunnen passen in de gebouwde omgeving in gevaar.

Overheidssteun voor de verdere ontwikkeling van aardwarmte blijft noodzakelijk

Vervolgens speelt overheidsbeleid een rol bij de verdere ontwikkeling van bronnen. De nieuwe Wet collectieve warmtevoorziening en de gewijzigde Mijnbouwwet dienen goed op elkaar aan te sluiten. Daarnaast dient de SDE++-regeling voldoende budget te hebben om de onrendabele top van duurzame bronnen af te dekken waarbij de CO₂-ranking en berekening bepalend is voor de positie van de bron. Zo kan er bij aardwarmte nuttig gebruikt gemaakt worden van het geogas, door dit terug te brengen in het reservoir of te gebruiken als aardgas dan wel biogas equivalent. Steun van de overheid om dit te realiseren is noodzakelijk.

Bied duidelijkheid over de warmtekavels om vertraging van aardwarmteprojecten te voorkomen

De wetgeving is nog onduidelijk over wat de mogelijkheden zijn als er door B&W geen warmtekavel wordt vastgesteld (art. 2.1), geen warmtebedrijf wordt aangewezen of wanneer de termijn van aanwijzing precies ingaat (art. 2.3). Ook is niet duidelijk wat de bevoegdheden zijn van B&W wanneer geen enkele warmtebedrijf een aanvraag tot aanwijzing doet (art. 2.3) of het aangewezen warmtebedrijf niet naar behoren functioneert anders dan de bevoegdheid van B&W tot het intrekken van de aanwijzing als ultimum remedium (art. 2.5). Het is belangrijk dat initiatieven niet hoeven te wachten met verdere ontwikkeling op de aanwijzing van het warmtekavel en dat er een soepele regeling komt voor de periode tussen de inwerkingtreding van de wet en de aanwijzing van de warmtekavels. Daarnaast wordt een aanwijzingstermijn van 20 – 30 jaar voorgesteld, echter is onduidelijk hoe de continuïteit van de contracten met warmteproducenten, kleinverbruikers en grootverbruikers wordt gewaarborgd wanneer de aanwijzingstermijn is afgelopen. De conceptwet regelt onvoldoende wat er gebeurt na de aanwijzingstermijn voor zowel het warmtebedrijf als het geothermieproject (of een andere bron) dat invoedt op het net. Dit kan de financierbaarheid van het geothermieproject beïnvloeden wanneer het project langer produceert dan de aanwijzingstermijn loopt of de aanwijzingstermijn (nog maar) korter is dan de looptijd van de SDE++. Ook hebben geothermieprojecten een voorbereidingstijd van gemiddeld 5 jaar en zijn er vaak mogelijkheden voor het ontwikkelen van een nieuw doublet of put in de buurt van bestaande geothermieprojecten. We zien hier de lange termijnontwikkeling die past bij geothermieprojecten botsen met de korte termijn die geschetst wordt bij de aanwijzing van het warmtebedrijf voor een kavel. Dit zal geothermieprojecten en de warmtetransitie vertragen.

Aardwarmte is gebaat bij een nationale regie op de ontwikkeling van warmte-infrastructuur

De groei en ontwikkeling van warmte-infrastructuur zal op verschillende niveaus plaatsvinden: gemeentelijk en regionaal. Om een aardwarmtebron optimaal te laten functioneren is minimaal een aansluiting met 5.000 woning nodig. Naast dat het jaren kost om de woningen aan te sluiten kost het ontwikkeltijd en middelen om de warmte-infrastructuur aan te leggen. Dit vergt regio wanneer er bijvoorbeeld sprake is van het koppelen van kleinere distributienetwerken en andere verbindingen tussen buurten, gemeenten en regio's.

Geef duidelijkheid over de motivering bij afwijzing van derdentoegang en bied onafhankelijke toetsingsmogelijkheden

We pleiten voor een bepaling in de wet waardoor er getoetst kan worden of een afwijzing op redelijke gronden is gebeurd en vragen om duidelijkheid over de gronden waarop afgewezen kan worden. Een warmtebedrijf moet op verzoek in overleg treden over het verlenen van toegang tot het collectief warmtesysteem ten behoeve van de inkoop, transport of levering van warmte. Het warmtebedrijf moet

vervolgens aan de partij die toegang wenst te verkrijgen schriftelijk en gemotiveerd laten weten of derdentoegang wordt verleend. Ieder warmtesysteem kent zijn unieke eigenschappen en het schetsen van een limitatief 'one size fits all' kader in het wetsvoorstel voor het beoordelen of derdentoegang is daarom naar onze mening niet werkbaar. Een niet-limitatief kader met betrekking tot bijvoorbeeld duurzaamheidseisen en/of technische inpassing is goed denkbaar, zolang dit niet ook een commercieel kader behelst. De vrijheid van onderhandeling, ook een belangrijke factor bij onderhandelde derdentoegang, zou namelijk wat ons betreft niet ingekaderd moeten worden. Wel zou een verzoek tot derdentoegang niet op basis van onredelijke tarieven en voorwaarden verworpen mogen worden. Als een partij een verzoek tot derdentoegang heeft ingediend, zou deze daarom de mogelijkheid moeten hebben om bij een onafhankelijke instantie, bijvoorbeeld de Autoriteit Consument en Markt, te laten toetsen of zijn verzoek op redelijke gronden is afgewezen. De Autoriteit Consument en Markt is weliswaar belast met het toezicht en de naleving van deze bepaling, maar in de huidige vorm lijkt de Autoriteit Consument en Markt enkel te kunnen toetsen of een afwijzing schriftelijk voldoende gemotiveerd is. Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting bieden echter onvoldoende duidelijkheid over beide genoemde voorwaarden.

We vertrouwen erop met onderhavige zienswijze een constructieve bijdrage te leveren aan de verdere totstandkoming van de Wet collectieve warmtevoorziening. We denken graag mee over de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en zijn zeer bereid om onze reactie nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Frank Schoof
Voorzitter Stichting Platform Geothermie